

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

23:e årg. 1927.

Nr 9. September.

Pris 25 öre

“Från mörkret tåga vi mot ljuset” — — —.

Internationell Socialistisk Kvinnodag 1927.

Den internationella socialistiska kvinnodagen hålles från den 4 t. o. m. 11 september. **Må denna dag bli en arbetarkvinnornas samlingsdag för socialdemokratin.**

Massor av kvinnor ur det arbetande folkets led uppådas att deltaga i den Internationella Socialistiska Kvinnodagen och manifestera sin vilja för fred, frihet och rättvisa.

Före det stora världskriget samlades på denna dag arbetarklassens kvinnor i alla länder, där socialismen vunnit insteg, främst med krav på rösträtt för kvinnorna. Många kvinnor såväl inom som utom socialdemokratin ha under långa tider hårt kämpat för kvinnornas medborgerliga rättigheter.

Vi kvinnor av i dag, som nu äga de medborgerliga rättigheterna, förstå vi deras värde och rätt förvalta dem? Statistiken över de kommunala och politiska valen visar, att kvinnorna inom arbetarklassens leder varit de som minst förstått sin ansvarsfulla ställning som medborgare.

På denna dag uppfordra vi därför alla inom vår rörelse till en energisk kamp för uppväckandet av arbetarkvinnornas förståelse för medborgarrettens förpliktelser. Men det är icke endast som valdeltagare vi önska se arbetarkvinnorna. Det är även som sanningssökande, rättfärdighetsfordrande, som medskapande av en livsåskådning för de socialistiska idealens förverkligande vi vilja se dem. Det är i solidaritet med sin klass fredssträvanden och arbete för en samfundsordning och samhällsbildning, där icke endast de ekonomiska villkoren giva en ljusare och tryggare tillvaro, utan där även rätten och humaniteten är rådande, som kvinnorna på den internationella socialistiska kvinnodagen kallas till medkämpar i organisationerna inom det socialdemokratiska partiet.

Det är till det upplysnings- och uppfostringsarbete, som gives i organisationerna, vi rikta uppmaningen till våra klasssystrar att deltaga. Det är till det skolnings- och bildningsarbete som kvalificerar för samhällsuppgifterna och ger insikter om innebörden av våra krav för lösning av de sociala välfärdsfrågorna.

Ännu är ingen gren av vår socialförsäkring tillfredsställande ordnad.

Änke- och barnpensioneringen, denna de ensamställda mödrarnas rättvisa fordran på samhällets ekonomiska och jämväl moraliska stöd i deras kamp som ensam försörjare och uppfostrare av det unga släktet, hör till de frågor som kvinnorna allvarligt och målmedvetet måste kämpa för att snarast få genomförd. Moderskaps- och sjukförsäkringsfrågorna vänta också på sin lösning.

Den stora arbetslösheten har liksom krigen blivit ett mänsklighetens gissel med svårartade följder, icke minst bland den uppväxande ungdomen. I kravet på en humanare och till sina verkningar i fråga om skydd och hjälp effektivare arbetslöshetspolitik måste självklart arbetarkvinnorna sluta upp.

Åter synes världen vara inne på kapprustningarnas väg. Lika litet som före världskriget kunna dessa leda till fredens bevarande. Hotar då åter krig och död? Därom kunna vi ej uttala oss, men genom sina medborgerliga rättigheter ha kvinnorna kommit i den ställningen, att de ej kunna på sätt som förut fränkänna sig medansvarighet inför *hotande faror*

Den kvinnliga väljarkåren består dock av skilda åskådningar. De rustningsivrande, äro mycket aktiva i värvandet *av anhängare*. Fredsviljan måste därför hos arbetarkvinnorna taga sig uttryck i ett intensivare arbete för fredssträvandena. Mödrar, fostra de unga till fredsvilja! Gör dem förtrogna med socialdemokratin strävanden till förbrödring mellan folken!

Med dessa korta erinringar om arbetarkvinnornas ansvar inför nutid och framtid, vilja vi mana till kraftig anslutning till våra organisationer, för deltagande i vårt upplysnings- och fostringsarbete.

Arbetarkvinnor, upp till kamp för danandet av ett samhällsförhållande med större möjligheter att förverkliga humanitet och rättvisa.

Fram för socialdemokratin!

Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund:

Signe Wessman.

Den internationella socialistiska kvinnorörelsen.

För Morgonbris av *Adelheid Popp*.

Adelheid Popp.

Den 12 februari 1927 var en historisk märkesdag för den internationella socialistiska kvinnorörelsen. Denna dag beslöt nämligen Internationalens verkställande ledning att sanktionera det beslut som fattats på det möte av kvinnor från olika länder inom Internationalen, som hölls i Brüssel i december 1926.

Nära 20 år ha gått sedan det första steget togs i Stuttgart 1907 att skapa en kvinnornas internationella sammanslutning. Initiativet härtill togs av Klara Zetkin vid Internationalens kongress i nämnda stad det året.

I två dagar överlade man då vid ett möte av närvarande kvinnor från skilda länder frågan om dels rösträttens erövring av kvinnorna, dels om knytandet av förbindelser mellan de olika ländernas kvinnor. Resultatet då blev att börja med, att korrespondenter från alla länder, varest socialistisk kvinnorörelse fanns, utsågos att i "Gleichheit", det tyska socialistiska kvinnoorganet, som hade Klara Zetkin till redaktör, bli ståendiga medarbetare. Under rubriken "Från den internationella socialistiska kvinnorörelsen" skulle där lämnas direkta meddelanden från respektive länder i frågor som voro av särskilt intresse och vikt för kvinnorna.

Klara Zetkin arbetade också med stor hängivenhet, understödd av andra kvinnor från olika länder, för

uppgiften att samla kvinnorna gemensamt för att ge riktlinjer för rörelsen.

När i Köpenhamn 1910 Internationalen åter samlades, var det ett anseeligt antal kvinnor som sammankommo för att rådslå. Man beslöt då anordna internationella kvinnodagar, å vilka i första hand skulle propageras för kvinnorösträtt, arbeterskornas och barnens skyddslagstiftning och ställningstagande till den fördyringstendens i länderna, som alltmer framträdde.

De internationella korrespondenternas antal i "Gleichheit" ökades alltmer och verkade eggande och uppmuntrande rent organisatoriskt i de mera efterblivna länderna. Klara Zetkin arbetade outtröttligt i att uppmuntra och ge råd hur kvinnorna skulle förfara för att komma framåt med avseende å det olika läget i respektive länder.

Faktiskt har kvinnodagsidén väckt mycket stor ankläng bland de socialistiska kvinnorna och utnyttjats i stor utsträckning.

Som känt skulle Internationalen ha hållit sin kongress i Wien 1914 och för att samtidigt förbereda en kvinnokonferens kommo i april detta år flera kvinnliga partivänner från olika länder tillsammans i Berlin. Man beslöt därvid bl. a., att som föredragande för arbeterskeskyddslagstiftningen utse Adelheid Popp; i kampen mot militarismen skulle en engelska orientera och i moderskapsförsäkring Alexandra Kollontay o. s. v. Även planerades en utställning i samband med konferensen av det propagandaarbete som i press och annorledes nedlagts av kvinnorna från olika land i deras arbete.

Krigsutbrottet gjorde emellertid allt detta arbete om intet. Dock, länge kunde kriget ej hindra närmandet mellan våra kvinnor. Således hade de tyska och österrikiska kvinnliga partikamraterna kontakt med varandra på ett eller annat sätt; också med Holland, ja, till och med England kommo vi i skriftlig förbindelse så småningom. Dock, den kvinnokonferens, som hölls i Bern 1915, kännetecknades ingalunda av fältropet: Kvinnor i alla

länder, förenen eder! I alla de länder, varest kvinnorna tyglades av vederbörandes partidisciplin, var det icke möjligt sända representanter, såvida ej partiet självt genom sitt gillande tillät detsamma.

Först med centralmaktsarméernas sammanbrott och i följd därav censurans upphävande kunde emellertid de kvinnliga partikamraterna från olika länder åter komma i direkt förbindelse med varandra.

År 1921, när i Wien De oavhängiga partierna samlades till kongress, funnos endast några få kvinnor närvarande från fyra länder. Dessa samlades ju till rådplägning, men som de församlade då innefattade endast en del av det stora internationella partiet, lät man härmed bero.

Först med förberedelserna för den internationella socialistiska kongressens hållande i Hamburg, då ett enande av arbetareklassen från olika länder i världen förestod, togs ett initiativ av Österrikes kvinnor, i samförstånd med Belgiens och Englands, att bilda en kvinnointernational vid detta tillfälle.

Hamburg blev således platsen, där den nya kvinnointernationalen föddes.

Där var det dock ej möjligt välja en internationell kvinnokommitté utan utvägar måste tillgripas att ge denna konferens' presidium uppdrag att föra frågan vidare.

Från detta överlämnades ett förslag senare till Internationalens exekutiv, att en kvinnlig partikamrat skulle utses, som inom denna verkställande myndighet skulle ägna särskild uppmärksamhet åt det internationella arbetet bland kvinnorna och de speciella spörsmål, som voro förbundna därmed på ett eller annat sätt.

Som denna kvinnorepresentant utsågs fru Adelheid Popp.

Hennes uppgift blev nu att i första hand förbereda att en kvinnokonferens kunde komma till stånd i Marseille samtidigt med Internationalens kongress, som skulle hållas därstädes.

Internationalen har ju rätt motsträvt och med stor försiktighet gått med på att understödja en sär-

skild internationell organisation bland kvinnorna. Man får inte glömma att som förklaring härtill bidrager det förhållandet, att i de länder, där kvinnorna äro jämförelsevis bäst organiserade, är organisationen gemensam. Därför kunde det tyckas, att partivännerna med fog kunde framhålla obehövligheten av särskild sammanslutning för kvinnorna, då ju även de voro företrädade inom nuvarande organisationsform. Däremot kunde dock kvinnorna lika befogat påvisa, att de trots gemensam organisation i egna länder därjämte i desamma behövde speciella hjälpmedel eller sammanslutningsformer för att kunna med framgång agitera bland kvinnor och få dessa att sluta sig till vår rörelse och kunna göra dem förtrogna med socialismens idéer. Då det visat sig vara till stor fördel, om kvinnorna jämte den gemensamma organisationen kunde ha någon passande form av sammanslutning dessutom, emedan just kvinnorna förstodo mentaliteten hos sina kamrater på bättre sätt och till följd därav blevo i stånd att lämpa arbetet mera passande än den manliga ledningen kunde, så skulle det även rent internationellt sett vara av stor vikt, om kvinnorna även där hade en särskild form för samverkan, utom den gemensamma.

Så kom då slutligen konferensen i Marseille 1925. Internationalen stod för inbjudningen till densamma i samband med dess kongress, liksom också den stod för kostnaderna. Så lätt var det emellertid ej att få en konferens till stånd, emedan betänksamheten bland partivännerna från flera länder var ganska stor.

Också den svenska delegationen i Marseille ställde sig tveksam.

Emellertid såg man vänskapligt och förstående på försöken och på de bevekelsegrunder som ledde kvinnorna, varför internationalen slutligen, även med instämmande från den svenska delegationen, gav sitt bifall att en internationell kvinnokommitté skulle tillsättas.

Några sammanträden gingo emellertid innan exekutiven slutligen tillkännagav, att dess sekretariat beslutat att inkalla kvinnorepresentanter till Brüssel, hösten 1926, för att bilda en internationell kvinnokommitté.

Denna sammankomst i Brüssel, i vilken även Sverige var företrätt, uppdrog riktlinjer för den internationella sammanslutningsformen, som

sedan godkänts av exekutiven å mötet den 12 febr. d. å. Belgien, med anslutning från Danmark, ansåg även då, att det bort vara endast några medlemmar som utgjort en byrå i stället för att ha en stor kommitté.

Emellertid kan arbetet nu börja efter fastare former och det första i detta avseende är att förbereda den kvinnokonferens, som skall äga rum i London 1928, i samband med Internationalens kongress och att överlägga och rådgöra om de frågor, som då skola komma före.

Vi ha lärt inom arbetarörelsen att icke begära det omöjliga eller att inom våra respektive partier göra arbetet för komplicerat. Genom det arbete vi ha att nu utföra måste vi visa, att den form vi grundlagt för det organisatoriska samarbetet, som en beståndsdel av och inom den stora internationalen, icke var ett löst påhitt utan ägnat att tjäna intresset, enhetligheten och behoven från kvinnornas sida.

När motståndarna till den nu beslutade organisationsformen framhålla, att allt detta kunde ske inom Internationalen själv redan förut, så må vi härtill svara: Kvinnorna få först då den hänförelse för uppgiften och den förståelse för internationalens betydelse, då de själva få större möjligheter att på friare sätt medarbeta och ta initiativ. Detta är ofrånkomligt.

En rad betydelsefulla frågor gives, som i många länder visserligen äro delvis lösta, i många andra länder däremot helt olösta, som angå kvinnorna i hög grad. Det kan här övas stor påverkan och eggelse från de längre framskridna till de mera efterblivna länderna.

Vi våga tro, att vår organisation redan gjort nytta i detta avseende. Offentliggörande av vissa fakta och siffror från bättre organiserade kvinnor i föregångsländer har en högst stimulerande inverkan på andra att efterlikna och uppnå samma positioner.

Sålunda tro vi det vara lyckosamt för vår rörelses utbredning med det steg som tagits att knyta kvinnorna samman från skilda länder.

Vi äro övertygade om, att de svenska partikamraterna äro ense med oss häri.

Till Stockholm i oktober!

Det av förbundsstyrelsen utsända meddelandet, att en socialistisk studiekurs för partiets kvinnor kommer att anordnas i Stockholm under innevarande höst, har mottagits med entusiasm inom soc.-dem. ungdomsförbundet. Enligt utsända cirkulär har ungdomsförbundets styrelse beslutat utdela fem stipendier för deltagande i kursen. Dessa stipendier utgår med halva resekostnaden och trettio kr. kontant till varje stipendiat. Vidare arbetas det med liv och lust inom ungdomsklubbarna, för att kursen skall få ett starkt inslag av ungdomsklubbister.

Som kvinnoförbundets styrelse särskilt understrukit betydelsen av de unga kvinnornas deltagande i kursen, så hälsas ungdomsförbundets meddelande med glädje och tillfredsställelse. Man hoppas nu endast att kvinnoförbundets avdelningar och arbetarekommunerna visa lika stort intresse och genom ekonomiska bidrag göra det möjligt för många medlemmar att bevista denna kurs, som säkert kommer att bi av stor betydelse för kvinnornas deltagande i partiarbetet. De flesta av partiets kommunala och politiska programpunkter komma att behandlas och som föreläsare anlitas partiets bästa krafter på resp. områden. Även kommer besök att göras vid anstalter och institutioner, som ha värde för föreläsningarna.

Fullständigt program delgives genom partipressen och nästa nummer av Morgonbris. Kursen är avgiftsfri och öppen för alla partiets och ungdomsförbundets kvinnor.

Våra avdelningar böra i första hand vara de som äro intresserade för att kallelsen till Stockholm i oktober hörsammas av så många kvinnor som möjligt.

Alltså, alla krafter i rörelse för största möjliga tillslutning till studiekursen.

Låt vår lösen bli:

Till Stockholm i oktober!

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

LITTERATUR

Av Hjalmar Brantings tal och skrifter är nu tredje delen utkommen på Tidens förlag.

I denna del och den närmast följande, vilka rubricerats "Kampen för demokratin", ha utgivarna sammanfört i kronologisk ordning ett stort antal artiklar och tal av den bortgångne arbetareledaren, avseende att belysa Brantings insatser för erövringen och säkerställandet av allmänna medborgerliga fri- och rättigheter: Den allmänna rösträtten, yttrandefriheten, församlingsrätten, föreningsrätt, demonstrationsfrihet, asylrätten m. m.

Den föreliggande delen anknyter till socialdemokratiens första hårda kamp på 80-talet, då den unga rörelsen och dess representanter hade att möta en rad åtal och andra besvärigheter på sin väg, och fram genom 90-talets och det följande årtiondets rösträttskamp, genom folkriksdagar, petitioneringar, demonstrationer, riksdagsverksamhet och storstrejk, samt skildrar den första liberala regeringens öde 1905—1906, varefter framställningen glider in på den Lindmanska regeringsäran och den skärpta politiska motsättning, som följde denna i spåren.

Det är klart, att av Brantings oerhört rika produktion i dithörande frågor i form av artiklar, broschyrer, demonstrationstal, motioner och riksdagsanföranden endast en bråkdel kunnat medtagas, men det gjorda urvalet torde i varje fall ge en mycket god bild av denna sida av hans officiella verksamhet. Delen är försedd med en inledande uppsats av Z. Höglund, varjämte korta, sakliga ingresser ställa de olika artiklarna i tidsenlig belysning.

Brantings tal och skrifter ha redan med sina första delar rönt en livlig uppmärksamhet hos press och publik, och vi tro att i samma mån arbetet fortskrider skall intresset för detsamma ytterligare ökas.

C. N. Carleson: Svenska socialdemokratiens ursprung. Tidens förlag. Pris 2 kronor.

Detta arbete av en av socialdemokratiens veteraner är skrivet både med det upplevdaskädhöghet i skildringen av ett alltmer förbleknande tidsskede och med den pregnanta stil, som kännetecknat allt vad C. N. Carleson presterat på skilda områden. Hans bok, som hämtar stoff ända från 1850- och 1860-talen, lämnar en vid och fördjupad syn på förhållanden och problem i det industriella genombrottets Sverige, i det deras belysning ger oss ledtråden till att bättre förstå den socialdemokratiska arbetarörelsens centrala in-

sats i vårt politiska och sociala livs gestaltning.

Själva den metod, varmed förf. infogar och understryker huvudmomenten i tingens gång, kan betecknas som tillämpad "marxism", modifierad av den vikt och betydelse, som förf. tillmäter även det rent intellektuella inslaget i tidernas vävning.

Stilen är ofta korthugget antitetisk och framställningen kryddad med sältan hos den historiens ironi, som låter idéer och ideologier, polemisk sanning och halv-sanning skimra, leva och försvinna i samhällets degel. Buren av evolutionistisk åskådning är boken korteligen vad fransmännen pläga benämna en "histoire raisonnée", och ger ett väl genomtänkt helhetsintryck av vad som varaktigt hänt och skett i händelsernas och förändringarnas ofta dramatiska spel.

Både äldre och yngre inom alla samhällsklasser erbjuder alltså "Svenska socialdemokratiens ursprung" en värdefull hjälp och vägledning för uppfattningen av både det framfarna och det närvarande. På ett lyckligt sätt kompletterar boken de special- och detaljarbeten, som behandla samma ämne och samma tider.

Diska ej

utan att ha *Gahns Maniol* hemma. *Maniol* är outhärlig för alla som få ha sina händer mycket i vatten. Ingnid händerna efter varje disk, tvätt eller dyligt med *Maniol* och Ni undviker att få hårda, spruckna och röda händer. *Gör din hand mjuk o. vacker, använd*

Fredrik Ström: Ryska Revolutionens Historia. Einar Ljungbergs förlag. 3:e tillökade upplagan.

Detta arbete har nu utkommit med del I. Pris kr. 3:75. Inalles blir det V delar med varje del bildande ett avslutat helt.

Einar Ljungberg: Carl Michael Bellman som nykterhetsvän och skönhetsapostel. Författarens förlag. Pris kr. 2:50.

Under denna skenbart paradoxala titel — åtminstone om man tänker på det förstnämnda adjektivet — har författaren publicerat en argumentation som bevisning för det åsatta omdömet berättigande.

Volymen, 125 sidor, har synnerligen värdad utstyrelse och prydes av ett flertal gamla pennteckningar.

Författaren söker med skärpa påvisa allmänhetens felaktiga uppfattning om intentionerna i Bellmans diktning. Hur hans personliga avsikter i att ironisera och stundom ganska avskräckande måla dryckessedens avarter i stället tagits till intäkt för förhållandet av densamma etc.

Liksom våra efterkommande ej böra göra Albert Engström personligen synonym med sina kolingstyper böra vi ej heller tänka oss Bellman personligen och bokstavligen så som han med sin penselföring dikteriskt målar i Fredmans Epistlar.

Det var ej som dryckessedens skildrare eller "spektakelmakare" Bellman var stor. Det var som en oförliknelig skildrare av tidsmiljöer och naturidyll i Stockholm och dess omgivningar som Bellmans tillfällighetsdikter levte i generationer och skänkt skönhetsmåttade intryck i vida kretsar.

Det är den väsentliga tankegången som författaren velat föra fram — och tämligen väl lyckats göra också, på ett intressant och tilltalande sätt.

Arbetarkvinnor

slut er till socialdemokratin! Socialdemokratin är icke en rörelse, som enbart kämpar för de materiella villkorens förbättrande för arbetarklassen. Den är också otvivelaktigt en av de största fredsfaktorerna i världen, ty den för icke endast fredspropaganda, utan kämpar energiskt för att finna de medel, som utesluta kriget för slitandet av mellanfolkliga tvister. Nedrustning, internationellt samarbete, väckande av folkens samhörighetskänsla och införande av en social och ekonomisk politik, som leder bort från privatkapitalismen med dess anda och otrygghet för världsfreden, äro medel, som kunna trygga det lugna framåtskridandet och höja individernas och nationernas liv.

Norges Morspensjon.

Under den tredje nordiska barnavårds-kongressen bereddes det, genom privat initiativ, ett antal intresserade tillfälle att komma i förbindelse med fröken Ragna Bugge, inspektör vid Oslo bys morspensjonering. Under den korta stunden lämnade fröken Bugge följande intressanta upplysningar om moderspensioneringen i Oslo.

Morspensjon infördes 1920. Först var det meningen att den endast skulle komma änkor tillgodo, men den vidgades tämligen snart att omfatta alla ensamma mödrar. För att komma i åtnjutande därav fordras att hava bott 15 år i Oslo. På detta villkor kan tummas om mannen är född i Oslo eller bott där lika lång tid. Grundtanken med morspensjon är att hålla mor och barn samman och att för mödrarnas vidkommande undvika den deklassering, som brukar följa när en mor blir ensam med sina barn och ej har enskild förmögenhet. Ej ens detta hindrar att tilldelning av morspensjon kan ske. Sparkapital räknas nämligen ej. Vidare utgår man från att en ensam mor ej skall behöva ägna hela dagen åt förvärvsarbete. Har hon en inkomst av 1,000 kr. om året erhåller hon 60 % härav, alltså 600 kr. för ett barn, 1,200 kr. för två barn o. s. v. Hennes inkomst med de egna tusen kronorna och understöd för två barn skulle alltså bli 2,200 kr. per år. Den som har så stor egen inkomst får ingen pension åt barnen. Mödrarna erhålla dessutom fri läkare, medicin och specialvård. Morspensjon är en gren av den allmänna försäkringen och sorterar under den. Den förestås av fröken Bugge, som har under sig åtta assistenter. Dessa assistenter göra alla undersökningar för pensionsväsendet och hava var sin verksamhetskrets. De bli därigenom synnerligen väl införda med sitt klientel och lära känna ej endast de behövande utan också deras förhållanden och miljö. Kontrollen är synnerligen effektiv utan att därför vara småaktig. Alla uppgifter kontrolleras av assistenterna med arbetsgivare och arbetskontor. Morspensjonen har egna sjukhus, skaffar hjälp i hemmet och modern måste föras till sjukhus och den, som träder i moders ställe, om anhörig eller ovidkommande person, får de medel, som an-

nars skulle gått till modern. Mödrarna få råd och hjälp hos assistenten i alla vanskliga situationer. De lära sig att räkna och beräkna, med ett ord att ekonomisera, emedan de veta att de alltid kunna räkna med den stadiga inkomsten, som morspensjonen utgör. Hemmen hava blivit helt annorlunda sedan denna pension infördes. Änkorna svulto hellre än de begärde understöd av fattigvården. De kände sig genom åtnjutandet av fattigvård, som berövade dem deras rösträtt, oerhört deklarerade, vilket icke sker genom morspensjonen som i stället höjer och förbättrar hemmen och mödrarnas ställning. Pensionen utgår tills barnet fyllt 15 år, men kan utsträckas till 17 å 18 år för särskilt begåvade — studiehjälper. För övrigt finns en sorts "förvärvs-omöjlighetspension" som det norska uttrycket skulle lyda rätt översatt, men som vi kunna kalla invaliditetspension. Den utgår med 60 % av de tusen undantagna inkomstkrönorna. Således: En mor som haft 1,000 kr. om året i egen inkomst och som har rätt till pension för sina två minderåriga barn, blir urständssatt att utföra förvärvsarbete på grund av sjukdom, men efter läkareundersökning som bekräftar hennes oförmåga får hon, utom pensionen åt barnen, 600 kr. om året för egen räkning. Pensionen utbetalas till alla ensamma mödrars barn, frånskilda, övergivna, separerade, utomäktenskapliga och så naturligtvis änkor, som den först var tänkt för. Faderskapsbidrag frånräknas ifall sådana kunna drivas in antingen av modern eller av morspensionen. Dessa, som drivas in genom bidragsfogden, utgöra en ytterst liten del av hela summan, enligt senaste siffror 59,000. Morspensjonen är kommunal. Intet statsbidrag utgår. Den är även införd i Bærum och Elverum, men i inga andra av Norges städer och kommuner. Naturligtvis kostar det, men det ger igen. Senaste tillgängliga siffror visa att Morspensjonen kostat 7,401,951 kr., varav bidrag gått till 716 änkor med 1,281 barn, 235 separerade med 477 barn, 98 lagligt skilda med 143 barn, 103 övergivna med 184 barn, 240 ogifta med 281 barn. De mödrar som åtnjuter invaliditetspension och andra bidrag hava utgjort 550 och alla kostnader härför 88,800 kr. Läkare-

hjälp och sjukhuskostnader medicin och specialbehandlingar innefattas i denna summa. Under tiden har fattigvården kostat 12 å 13 miljoner kr. (Med reservation för någon siffra.)

Morspensjonen har ett Styre bestående av fem personer som väljas kommunalt och influeras av den riktning i vilken de kommunala valen gå. I Styret skall vara minst två kvinnor och en läkare. Vi konstatera med glädje att chefen är en kvinna, som sig bör, men när få vi det så hos oss? Detta är i korthet en redogörelse för den storartade kommunala institution som genomfördes under socialdemokratiskt valde i Oslo. Norges kvinnor kunna vara stolta över den. "De slippa sitta till beskådning bland de hjälpsökande hos fattigvården och känna sin förnedring därför att de sakna familjeförsörjare", dessa ord äro fröken Bugges egna och jag citerar dem med ett giv akt till förbundskamraterna.

Jag hade vid ett annat tillfälle ett samtal med en dansk deltagarinna om de ensamma mödrarnas ställning. I Danmark finns ju Morshjelpen, men den är ej som i Norge, kommunal, utan statlig. Liksom i Norge förlora mödrarna sin stemmeret — rösträtt — när fattigvården anlitas. Men ej så när de få sin morshjälp. "Men antag", sade jag, "att barnfadern ej bidrager och att modern därför måste söka fattigvård, hur går det då?" — "Jo, då förlorar han sin rösträtt." "Inte hon?" — Ett förvånat ansikte vändes mot mig. Likaså på min fråga om hemortsrätten. "Nej, det är mannen som hindras vinna ny hemortsrätt, ej den mor som själv bidrager till sitt barn. En sådan orättvisa skulle Danmarks kvinnor aldrig finna sig i." Inte Norges, inte Danmarks, men Sverges kvinnor finna sig tåligt i att få stanna i ett samhälle tio, tolv år utan att vinna hemortsrätt där för att fattigvården utbetalar en tredjedel, kanske mindre, av det bidrag en försumlig barnfader är ådömd att betala. Sverges kvinnor äro så tåliga och snälla, så ytterst litet måna om sina medborgerliga rättigheter.

Sigrid Lundin.

Kvinnor! Deltag i Int. Soc. Kvinnodagens möten.

Agitera för massanslutning!

Den tysta agitationen.

Den korta tid, som återstår innan den stora valapparaten i vårt land åter sättes i rörelse, måste ägnas åt den kraftigaste agitation inåt. Tyvärr måste man säga, att agitationen inom partiet ofta på det mest oförlätliga sätt försummas under de perioder, då ett val ej är nära förestående. I stället för att beständigt bedriva en jämn och lugn agitations- och upplysningsverksamhet inom arbetareklassen — till vilken man måste räkna icke blott industri- och kroppsarbetarna utan även jordbrukareklassen och andra med dessa jämställda samhällsgrupper, som liksom alla de andra äro beroende av den årliga inkomsten och de olika företeelserna på det ekonomiska området — slår man sig i regel till ro under pauserna mellan valen och först när det är absolut av behovet påkallat att rycka upp sig, slår man till med en dundrande skräll, som för tillfället pustar upp energin till en storståtlig flamma, som emellertid snart slocknar av igen, när valperioden är över. Det verkar visserligen imponerande utåt att så där visa hela sin samlade kraft, men frågan är, om det ger den tillräckliga styrkan inåt. Frågan är, om det ej då förbrännes på en gång så mycken energi, att det ej i längden kan vara nyttigt.

Att ej ensamt denna agitation är tillräcklig för att befrämja arbetarepartiets framåtmarsh, det bevisas just vid valen, liksom det blottas en viss ohållbarhet i ställningen, som borde vara obefintlig. Till vem är det, som arbetarepartiets agitatorer under valagitationen först och främst riktar sina ord? Jo, till arbetarna. Och det skulle vara nödvändigt? Äro inte de organiserade arbetarna mera upplysta och medvetna om sina skyldigheter, än att det för deras skull måste igångsättas denna kraftiga agitation, när det gäller att välja arbetareklassens representanter? Kasta blott under valdagarna en blick på de standar och affischer, som vädja till arbetarna att rösta på arbetarepartiets kandidater. Slå upp tidningarna och läs de stora och feta uppmaningarna till arbetareklassens män och kvinnor att rösta med arbetarepartiet. Jag frågar ännu en gång, om det borde vara så? Borde vi inte efter så många års arbete ha kommit

dithän, att vi skulle vara absolut säkra på vårt eget folk?

Det är frågor, som fordra ett svar, och därtill ett svar, som ger någon hållhake för framtiden.

I synnerhet bland kvinnorna måste det bedrivas den mest energiska agitation innan den offentliga agitationen för valen påbörjas, för att det ej skall vara för sent att få dem med sig när det verkligen gäller. Det är bland kvinnorna vi räkna det största antalet valskolkare. Och det är valskolkarna — vilket åtskilliga gånger sagts under de senaste valrörelserna — som komma att fälla utslaget. Skola vi lyckas eller misslyckas i agitationen bland dem? Den saken avgöres nu och inte, som man tror, under valagitationen. Det är för sent, när den egentliga valrörelsen börjat, att söka påverka de notoriska valskolkarna och i synnerhet de kvinnliga valskolkarna. Dem träffar man alls inte med den offentliga agitationen och det går inte heller så där i en handvändning att övertyga dem. Det fordras långt och tålmodigt arbete bland dem, som aldrig bevista de offentliga mötena, aldrig läsa tidningarna och inte det ringaste intressera sig för samhällsarbetet.

Det är här kvinnorörelsen har en av sina största uppgifter att fylla. Det är kvinnoklubbarnas medlemmar, som skola utföra denna agitation. Inte i talarstolarna, utan i det privata livet. Tro inte, att det är den offentlige talaren, som utför det värdefullaste arbetet för partiet; det är till alla dessa många namnlösa, okända agitatorer, som aldrig få sina namn i tidningarna, aldrig visa sig offentligt och icke räknas bland de stora, lysande begåvningarna, som vi sätta de största förhoppningarna, när det gäller att påverka valskolkarna. Det är varje kvinnoklubs medlems skyldighet att ställa sig till förfogande i denna den tysta agitationen och det kan där uträttas storverk, om man har det rätta intresset.

Den borgerliga samlingen under föregående val visade mer än tillräckligt tydligt avsikterna. De lögnare, som då från borgerligt håll utkastades mot socialismen, äro icke att leka med. Det är visserligen att skratta åt, när det i industrisamhället, där folket bor tätt och där man

läser tidningarna och ganska bra följer med sin tid, utkastades sådana påståenden som att "socialismen är ett askregn från en av lågor omvärld byggnad", och "socialismen förlorar för varje dag allt mer greppet, icke blott på dem, som allvarligt sökt sätta sig in i dess läror, utan även på den stora massan, som till en början fångats av dess braskande slagord" (Trygger i Karlstad), socialismen är i själva verket i sina yttringar och i sin tillämpning så skiftande, att någon klarhet helt enkelt icke kan vinnas och sålunda icke ens finnes hos socialister — själva" — "socialismen är som en sfinx, vilkens gåtor det nuvarande samhället måste lösa eller på annat sätt slutgiltigt avfärda, om vi ej helt skola uppslukas" (f. d. statsrådet Vennersten i Malmö), "förbud och tvång är socialismens rätta ansikte" — "socialisternas hårda klasstväng förkväver friheten" (Lindman i Bökeberg och Övedskloster), men när dessa lögnare med den största fräckhet utkastas bland exempelvis jordbrukareklassen, där folket sitter mera avskilt och arbetarepressen ej är tillräckligt inarbetad, så rubbar det betydligt det gryende förtroendet för arbetarepartiet och kan åstadkomma större skada, än vi i närvarande stund kunna beräkna.

Det är det vi skola förhindra genom att i tid börja den så betydelsefulla tysta agitationen, där man söker tala till förnuftet och få folket att förstå, var det har att söka det säkra stödet när det gäller att värna om sina livsintressen. Och där man försöker att få kvinnorna — arbetareklassens kvinnor — att inse, att det arbete, som arbetarepartiet tagit på sin lott, även avser att förbättra och trygga deras ställning i samhället. Låt sedan under den egentliga valagitationen de stora talen ljunga, artiklarna gnistra och spraka och tända den entusiasm, som gör en valrörelse till det, den i verkligheten är. Före den har gått den tysta agitationen och trots allt är det den, som faller utslaget.

M a r t h a L a r s s o n.

Socialdemokratin i Österrike.

Fru Emmy Freundlich från Wien höll ett mycket innehållsrikt och intressant föredrag i detta ämne onsdagen den 17 aug. i Stockholm. Samma föredrag kommer hon att hålla i Göteborg.

Vi återkomma i nästa nummer med ett utförligt referat.

Arbeterskor. Pennteckning av Fr. Booth.

Kring kvinnodagens innehåll.

Den som skriver detta är ingen vän av regelbundet återkommande så kallade "dagar" och offentliga minnesfester, så som de i allmänhet gestalta sig. I stället för ett eggande framåt hålla de oftast fast vid det gamla med en förnöjsamhetens och sentimentalitetens stämning, som hindrar friskt pulserande nytt liv att göra sig gällande. Jag tror alltså inte att våra förbudsdagar, fredsdagar och kvinnodagar i den mån de endast bli minnes- och s. k. mönstringsdagar göra något avsevärt gott — inte i allmänhet; liksom jag inte tror att våra städers och institutioners jubileumsfester och förenings- och organisationers minnesfestande med alla ett sådants tillbehör uträtta något annat än att förstöra pengar och arbete. De bli ofta dessa jubileer en fåfängans och mammons högtider i stället för en enkelhetens och idealitetens manifestation, en triumf för det, som tid och år inte kan förstöra.

Till detta gör man kanske den anmärkningen att sammanställningen "dagar" och minnesfester icke är riktig då till exempel våra internationella socialistiska kvinnodagar inte avse att "fira" någon särskild

tilldragelse eller idé utan att driva propaganda. Alltså ett framåt i högsta grad!

Denna anmärkning är riktig och jag böjer mig för dess riktighet.

Bara det nu kommer att bli så i våra socialistiska kvinnoklubbar i höst, att när den internationella socialistiska kvinnodagen hålles någon av dagarna 4—11 september, blir det propagandastämning och inte bara en slentrianmässig firning.

Jag hör redan hur man frågar från landsorten ute i bygderna, där föredragshållare och så kallade förmågor icke växa på träd — efter vad det säges — Hur skall man få propagandastämning, och hur skall man undgå slentrian? — Ja, sannernligen det är lättare att säga, än att verkligen åstadkomma en skillnad!

Med propagandastämning vill jag dock för det första avse en sinnestämning en mentalitet hos den enskilde medlemmen i partiet. Är det så, att man har det hjärtelaget, att världens gång angår en något, lika mycket eller mer, än till exempel hur fru Andersson klär sig eller hur fru Pettersson lever, då är en förutläggning till finnas för att kvinnodagen skall kunna bli något annat

än bara ett slött åhörande av ett så kallat festprogram.

Den socialdemokratiska kvinna, som i dessa dagar icke följer med eller inte känner den ringaste lust att taga del av vad som händer i världen, som icke ägnat en tanke åt Kinas kamp eller åt Wieneroroligheterna eller åt fackföreningslagen i England eller åt någon av de reaktionära tendenser, som visat sig i Europa sedan världskriget, hur skall den kunna ge innehåll åt en kvinnodag antingen den nu begås med ett stort offentligt möte eller i all enkelhet på ett klubbmöte med inbjudna kamrater. Att icke kunna är ingen skam, att icke vilja, är en skam, när man står som fullmyndig medlem i en politisk organisation, som tar det stora ansvaret att påverka utvecklingen. Man kan vilja och försöka följa med i tidningar!

Enligt förbundsstyrelsens cirkulär skulle kvinnodagen i år behandla frågan om kvinnornas anslutning till partiet, fredsfrågan och socialförsäkringens utbyggnad. Den första av dessa frågor bör bli en kvinnornas självprövning, en samvetsfråga till klubbmedlemmarna, om de anse

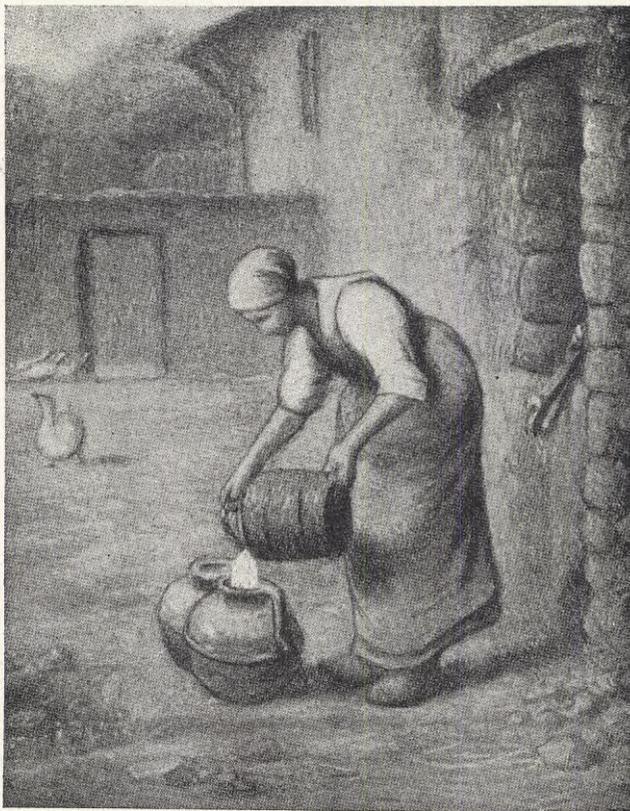
sig starka nog att kunna åtaga sig uppgiften att föra sina utanför partiet stående kamrater in under farnorna. Äro vi varma och ärliga nog i vår tro på vår sak, äro vi kloka och kunniga nog att var och en i vår gärning kunna påverka kvinnor att gå in i partiet?

Men denna fråga innebär också en samvetsfråga till på platsen varande arbetarekommuners manliga medlemmar. Ha de visat vidsynhet och klokhets nog för att intressera kvinnorna för partiets strävanden? Eller sitta de kvar i den gamla fördomen och obildningen, att kvinnan ej har med politiskt arbete att skaffa? Och vilja de att övriga partiets kvinnor, med större ekonomiska och bildningsmöjligheter skola utgöra det större kvinnliga inslaget i ett samhällsarbete, som djupast angår de fattiga och dem som leva under knappa omständigheter? — Se där en diskussionsfråga mellan arbetarekommun och kvinnoklubb som kan ge innehåll åt en kvinnodag!

Den andra frågan, som förbundet vill att svenska arbetarkvinnor skola behandla är fredsfrågan, dess etiska och mänskliga sida, dess praktiskt politiska. Också den innebär en vädjan först och främst till den enskilde: Vilken är hans och hennes ställning till problemet: våld som försvar mot orätten. Är det sant att våld stater emellan föder våld? Eller kan våld föda frid och den nya värld, där vapenmakt icke får avgöra tvister?

Fredsfrågan innebär förutom detta problem också problemet om nationaliteten och nationalitetskänslan hos den enskilde. — Bägge dessa problem om våldet och om fosterlandskänslan äro frågor, som man utan lärdom eller mycken kunskap om internationella förhållanden kan våga inlåta sig på i egenskap av förnuftig och tänkande människa. Vi måste alla ta itu med dessa problem var och en för sig. Vi kunna diskutera dem med kamrater, vi kunna läsa och höra olika synpunkter på dessa frågor men avgörelsen, hur du och jag stå till dessa saker, den sker i ensamheten, i vårt hjärta.

Till kampen för freden hör utom denna avgörelse också det att skaffa sig kunskap om vad som sker i världen och vad som hotar freden. Den som med likgiltighet och lojhet går förbi sin tidnings utrikesmeddelanden, som av främmande namn och orter avskräckes från att taga befattning med de utrikespolitiska händelser, vilka ha med krig och fred

J. Fr. Millet: Vid brunnen.

att skaffa, den har en lättja och en intellektuell tröghet, som han och hon måste tukta för att kunna bli en god och kunnig medborgare. Ty vårt medborgarskap i eget land gör oss indirekt ansvariga för vad som sker i världen. Detta är också en synpunkt för en kvinnodag!

Vad den tredje frågan angår, som förbundsstyrelsen föreslagit till behandling under kvinnodagarna, socialförsäkringens utbyggande, så gäller den ju ett område där vi alla redan från början ha vår ställning klar. Vi vilja en socialförsäkring, som tryggar och förbättrar arbetareklassens ställning. Men här hjälper det icke bara att vilja! Vi måste skaffa oss den avgörande makten i samhället för att få en sådan försäkring till stånd. I detta fall som i så många andra gäller det att kunskap är makt. Endast kunskapen kan för övrigt här övertyga och ge oss anhängare.

De hos kvinnor så ofta förekommande beklagandena över, hur litet de veta, hur litet kamraterna veta, och hur svårt det är att få någon "förmåga" till avkroken, som lär ut någonting, ha inte fog för sig över allt. Bildningsmöjligheterna äro numera stora för alla läskunniga. Vårt partis dagliga tidningar och Morgonbris innehålla så ofta orienterande och lärorika artiklar i sociala frågor.

förutom alla referat av kommunalförhandlingar och riksdagsbeslut, att den som vill läsa, kan skaffa sig kunskap. Kvinnodagens möte bör ge en kraftig betoning just av detta: vi måste läsa för att kunna något. Vi måste vilja för att läsa.

Kanske vi kunde öka ut slutsatsernas rad med att säga: vi måste älska vår sak för att vilja.

Genom dessa många, och i många avseenden bristfälliga rader har alltså jag och mina läsare närmast oss det, som är den största drivkraften i allt arbete, det som också åt en kvinnodag kan ge något av den särskilt lyftande och påverkande stämning, som gör, att den blir mer än en slentrianmässig firning, mer än en traditionell "dag". Det jag syftar på behöver jag icke återigen upprepa, då det redan står här strax ovan.

Alltså: om kvinnodagen firas med offentligt möte eller med enskilt, om det sker i stort eller i all enkelhet, den måste hos den enskilde medlemmen få fram en känsla och en vilja så stark, att arbetet genom den får en verklig stöt framåt och att våra utomstående kamrater få aktning och beundran för vår sak genom dess förkämpar. Det är propaganda!

Sigrid Gillner-Ringenson.

Det är en gammal historia.

I lördags förmiddag inträffade en olyckshändelse i gruvan, då kolhuggaren Axel Andersson skadades av ett nerfallande takberg. Raset var så stort, att Andersson blev fullständigt begravd under detsamma. Kamrater, som hörde det inträffade, skyndade till och funno Andersson medvetlös, men ännu vid liv. Så fort sig göra lät fördes han till sjukhuset, där läkaren konstaterade att ryggraden brutits och att inre skador uppstått. Andersson, som dog efter ett par timmar utan att ha återfått medvetandet, efterlämnar hustru och fyra minderåriga barn. Fackföreningen annonserar i dagens tidning om begravningen. Då Andersson, som i sex år tillhört samhället, varit en god kamrat och duglig fackföreningsmedlem, uppmanas medlemmarna att göra honom den sista tjänsten.

I en av bruksbostäderna satt fru Andersson med sina små omkring sig, den minsta i knät, den största hängande bakom sig på stolskanten och de båda gossarna vid var sin sida, en familjegrupp som ofta samlats på det sättet, men ej, som nu, i tårlos sorg. Mannen i arbetskläder på stolen mitt emot var inte *far* den här gången. *Far* låg stel och kall i sin kista där borta i sjukhusets likbod och nåddes ej av de sinas tårar och klagan. Kamraten hade infunnit sig för att orda om begravningen och ekonomin.

— Han hade väl kassor eller livförsäkring, Andersson?

— Nej, inte något vidare, sjukkasse, men han var ju inte sjuk, och så hundrafemtio kronor i begravningshjälp, det var allt!

— Ingen försäkring?

— Nej, ingen försäkring! Han hade haft en, med kvartalsbetalning. Det blev för drygt för oss under konflikten, då fick den gå.

— Så får ni väl flytta till änkebostäderna då.

Det blev en lång, lång paus. Fru Andersson reste sig och räckte den lilla, som somnat i knät, till dottern bakom sig:

— Tag henne du och lägg henne. Lyckliga lilla, du kan somna från alla sorger! Lägg ni er också, pojkar, mor kommer snart in igen.

Hon gick före mannen, som rest sig, öppnade dörren till rummet och bjöd honom stiga in, anvisade honom att taga plats i soffan och sjönk sedan själv ner på en stol. Det var något oändligt tungt

över den rörelsen. När hon åter lyfte sina ögon mot mannens arbetskamrat, var det som om hon ville be om nåd och förskoning. Johansson satt tyst. Han förstod att det var något, men han visste inte vad han skulle säga för att få fram förtroendet. Blicken for över rummet, stannade vid kvinnan, gled över hennes gestalt, det kanske var så att hon väntade ännu ett barn...

— Nej, se Johansson, det är så, att i änkehuset kommer nog inte *jag*.

Jag är inte Anderssons änka.

Det klarnade långsamt för Johansson. Det var ju inte heller så ovanligt att ett par unga människor bildade ett hem utan att vara vigda, så det — — —

— Jag vet vad Johansson vill säga. Bruket kan betrakta mig som Anderssons änka och bereda mig plats i änkebostäderna, så kan jag ha någon sysselsättning jämte och så pensionen till barnen, men se Johansson, det går inte heller, för det är inte *så*... Om vi bott tillsammans alla dessa år utan att vara gifta, så hade det nog gått att ordna ändå, men det är så att jag är gift förut och min man *lever*, förstär Johansson. Nånstans uppe i Norrland flyttade han tillsammans med en annan, långt innan Andersson flyttade till mig och vi blevo som äkta makar. Han heter Andersson, han också, så *namnet* är inte felaktigt och inte *fru* heller, och han kunde hetat vad som helst för resten — *men vi äro inte skilda* och jag vet vad det betyder, *nu*. Han var en drulle som drack och slogs och inte stannade hos den andra heller. Han hade övergett mig, innan vårt barn, efter ett par år, kom till. Det var i sorgen över att bli lämnad ensam som jag blev sjuk och barnet, för tidigt fött, gick snart bort igen, gudskelov. Jag hade lärt mig stärkstrykning och hade fått en bra kundkrets, klarade mig fint med mitt lilla hem, utom när jag någon gång blev sjuk och fick litet svårt att få ihop hyrespengarna Andersson bodde inneboende hos en granne och deras dotter gifte sig. Hon fick ingen lägenhet och skulle bo hemma och Andersson var en hyggelig unkarl, som inte ville dela rum med någon. Så en dag sade min grannfru: "Du kan gärna hyra ut åt Andersson! Han är punktlig och rejäl och så slipper du tänka på att du ovillkorligen ska ha pengar till hyran varje månad. Han är den bästa inneboende vi haft och vi hade inte gärna velat mista honom, men vi få ju först och främst hjälpa våra egna!" Och Andersson flyttade in — resten förstär Johansson.

— Men varför har ni aldrig skilt er från den andre?

— Ja, fråga varför! Fråga lika gärna varför vi inte ha eget hus och pengar på

banken och... Jag var en gång hos kyrkoherden och talade med honom och han rådde mig att resa in till en advokat i stan. Jag gjorde det också, men han föreföll ointresserad. Jag borde haft litet pengar med. "Kom igen en annan gång och tag femtio kronor med er", sade han, "det är för omkostnaderna". Det har senare blivit något som heter Fri Rättshjälp, men det fanns ej då, och, vi hade tänkt att ordna det en dag. Andersson talade så ofta om det. För honom betydde det ej detsamma om barnen voro Carl Johan Anderssons eller den skötamme Axel Anderssons, men femtio kronor är mycket för den fattige och när det sedan kunde gått ändå, så blev det inte av, då tog vi oss aldrig tid och för resten finga vi veta att det tar årtal att reda opp en sådan historia och — nu är det för sent. —

Nu runno tårarna och Johansson stod tyst och såg på. Han fattades ord. Vad var att säga, vad att göra i en situation som denna? Det här var en historia som ingen kände till förut, inte var den så märkvärdig och inte heller var det något romantiskt i den — i kyrkböckerna flyttas namnet på en fader och försörjare över i dödboken och de fyra faderlösa små äro inskrivna i samma kyrkböcker som äkta barn till honom, vagabonden, som färdas utmed vägarna, som frekventerar fängelserna och som skulle ödelägga deras mor och hem, om han kom tillbaka. Bolaget, som skulle ge Anderssons änka billig eller fri bostad efter mannens död, har inga förpliktelser mot luffaren Carl Johan Anderssons hustru, inte heller skyldighet att försörja hans "inom äktenskapet" födda barn och ingen försäkring vare sig enskild eller riksförsäkringen, har skyldighet att bidra till dessa barns uppehälle med livränta eller pension. *Detta* var den nakna sanningen och Johansson såg den. Han försökte med en klen tröst:

— Men kommunen? —

— Kommunen! Jag har hemortsrätt i den norrlandskommun där Carl Johan Andersson lyckades fastna ett år. Alla mina strävsamma är här, betyder ingenting. Skulle jag behöva hjälp från kommunen här, kan den där norrlandskommunen, som jag aldrig sett och aldrig varit i, *hämta hem* mig och barnen. Kyrkoherden har förklarat det för mig och jag förstår det till fullo! —

Det fanns ej mera att säga. Då Johansson räckte handen till avsked såg han in i ett par av tårar fördunklade klara grå ögon och han läste däri en brinnande önskan och ett heligt löfte, som han tolkade så:

Låt vara att det är *kommunens skyldig-*

(Forts. å sid. 13.)

Semesterkurs på Vilan.

I likhet med föregående år hade Skånes soc.-dem. kvinnodistrikt anordnat sommarkurs på Vilans folkhögskola i Åkarp. Kursen var mycket vällyckad och besökt av ett trettiotal kvinnor. Föreläsningar hölls av kyrkoherde H. Isberg: Samhällets barnavård; rektor Enoch Ingers: Samhällslära, Voltaire och Rousseau; Erik Bladh: Kommunalkunskap; direktör Anders Hellqvist: Fatigtvården och vården om de sennesjuka; Andrea Andreen-Svedberg: Befolkningsfrågan. De praktiska övningarna i parlamentarismen leddes av Malmö arbetarekommuns ordförande Per Larsson och under de dagliga diskussionstimarna diskuterades: Hemmets hygien, Möteskultur, Barnuppföstran och Borgerlig konfirmation. Besök gjordes på Burlövs ålderdomshem, där Anders Pålsson välvilligt ställde sig till förfogande och förevisade anstalten och något redogjorde för dess tillkomst och utveckling och det dagliga livet där. I Malmö besöktes Flensburgska vårdanstalten för späda barn. Utfärder företogs till Lomma badstrand och till Folkets Park i Malmö. Tillsammans med skolans elever anordnades soaré med dans i gymnastiksalen på skolan, inledd med en föreläsning av fru

Deltagarna i kursen på Vilan.

Malin Holmström-Ingers över: Sängen på våra möten och sammankomster. Fröken Nordström, Åkarp, höll uppläsning på bygdemål och konsertsångerskan fru Elsie Rosén-Bengtsson, Malmö, bidrog med ett par vackra sånger ur sin rikhaltiga repertoar. Kursen avslutades med tack av distriktsordföranden för visat intresse, varpå det utbringades ett kraftigt leve för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Och så var även den kursen en saga blott. Men det är att hoppas, att den kan upprepas även under kommande år. Dessa kurser med en veckas samvaro stärker i högsta grad samarbetet mellan de olika klubbarna och bidrager säkerligen på sitt sätt till, att distriktets ställning blir säkrare och dess verksamhet mera ändamålsenlig.

M. L.

A. B. F:s kvinnokurs på Brunnsvik.

Deltagare i kursen på Brunnsvik den 3—15 juli.

De av A. B. F. anordnade kvinnokurserna på Brunnsvik ha varje år rönt en rekordartad anslutning. Anmälningar ha inströmmat från långt flera än det varit möjligt att bereda plats. Detsamma har varit förhållandet vid året kvinnokurser.

Den första av dessa kurser hölls under tiden 3—15 juli med 34 deltagare. Flertalet av kursens deltagare voro stipendiater från socialdemokratiska kvinnoklubbar, men även åtskilliga fackföreningar hade gett kvinnliga medlemmar stipendier till kursen. Det ungdomliga inslaget i kursen var i förhållande till tidigare kurser — enligt rektor Hugos utsago — ovanligt starkt. Samtidigt med denna kvinnokurs hölls en kurs i fackföreningskunskap på skolan.

Kursdeltagarna anlände till skolan söndagen den 3 juli. På måndagen började föreläsningarna. Dessa inleddes med en gemensam föreläsning för båda kurserna av rektor Hugo om bästa sättet att föra anteckningar och tillägna sig meddelad undervisning.

Kvinnokursen hade i regel fyra timmars föreläsningar om dagen, någon dag flera. Ämnena voro kommunalkunskap, litteraturkännedom, social hygien, barnavårdslagstiftningen samt gemensamt med den manliga kursen bildningsarbetet.

Föreläsningarna i kommunalkunskap hölls av fil. kand. Ruben Vagnsson.

Fil. magister Oscar Olausson höll föreläsningarna i litteraturkännedom.

I den nya barnavårdslagstiftningen blevo kursdeltagarna insatta av Stockholms stads barnavårdsman fru A. Olander. Fru Olander hade ett gott grepp på sitt ämne. Det var inga torra och tråkiga paragrafer åhörarna i hennes föreläsningar fingo till livs.

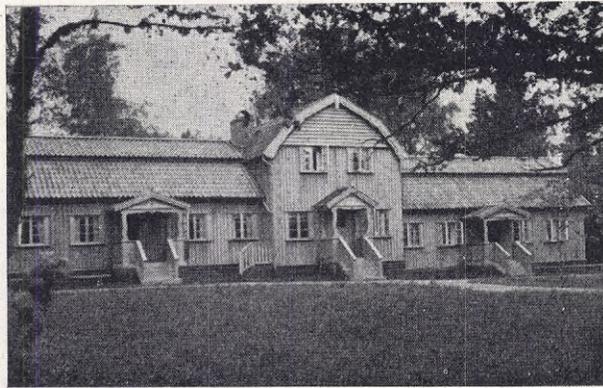
Icke minst intressanta och lärorika voro de föreläsningar rektor Hugo höll för kvinnokursen om social hygien.

Detta var de speciella ämnena för kvinnokursen. Gemensamt för bägge kurserna höll rektor Hugo dessutom en serie föreläsningar om bildningsarbetet.

Strålände vackert väder rädde under kursdagarna. Detta gjorde vistelsen på det vackra Brunnsvik till en härlig semester för deltagarna. Under ett muntert kamratliv svunna dagarna alltför fort undan. Fredagen den 15 var sista kursdagen. På lördagen anträdde hemresan och redan på söndagen stod Brunnsvik redo att mottaga sina nya gäster, ett 60-tal kvinnor, deltagare i kvinnokursen 17—29 juli. Syftet med A. B. F:s semesterkurser, som inte blott är att ge deltagarna ökade kunskaper, utan även en tids välbehövlig omväxling och rekreation, hade Brunnsviks folkhögskola, dess rektor och föreläsare på ett lysande sätt fyllt. Därom fanns i avskedets stund endast en mening.

Skolan.

Elevbostaden.

En sommarkurs på Marholmen.

Marholmens folkbildningshem, som är beläget i Stockholms norra skärgård, är nog ännu tämligen obekant för många unga kvinnor.

Det är i år andra året, som Birkagårdens folkhögskola därstädes anordnat en sommarkurs för kvinnor, ty skolan invigdes i juni 1926.

Skolan är en donation av grosshandlare Nils Berg, som även skänkt semester- och vilohemmen. Donationen träder dock ej i kraft förrän efter donatorns död, men de omkostnader som ditintills äro förknippade med skolans verksamhet, bestridas av grosshandlare Berg privat. Hans ståtliga villa, som är belägen i skolans omedelbara närhet, kommer även att sedermera upplåtas till rektorsbostad.

Donatorns tanke var att uppföra ett hem där unga arbetande kvinnor skulle kunna få litet andlig förkovran och samtidigt få vila sig någon tid på sommaren ifrån arbetet på fabriker eller andra verksamhetsfält.

Skolan, som är inrymd i 2 byggningar, är vackert belägen vid sjön och omgiven av vackra barr- och lövträd.

Varje elev har var sitt lilla trevliga rum, med en liten nätt ljus möbel, där de i lugn och ro kunna läsa och skriva.

Föregående års kurs pågick endast 6 veckor, men då det befanns att denna tid var väl knappt tilltagen, utsträcktes kursen i år till 8 veckor.

Elevernas antal är 20, vilka övervägande äro unga fabriksarbeterskor, ett mycket stort antal äro från Tobaksmonopolet, i olika delar av landet.

Lektionerna pågå var för sig i 45 min. från kl. 8 på morgonen till kl. 6 på kvällen med några kortare raster emellan. Till måltiderna är ca 1 ½ timme anslagen och dessutom är 1 ½ timme varje dag reserverad för bad, vilket även livligt utnyttjas.

Kursen upptar många olika ämnen, såsom: Samhällslära, själslivets hygien, litteraturhistoria, svenska språket, hälsolära, matematik samt sömnad, sång och gymnastik.

Vidare hållas föreläsningar varje kväll, alternerande av skolans rektor, doktor Nat. Beskow, om "Hemmet" samt kand. Gillis Hammar om "Det demokratiska genombrottet i Sverge". Dessutom ha enstaka föredrag hållits, av justitierådet Alexandersson om "Uppland" samt stadsfullmäktige Olaus P. Månsson om "Hur Stockholms stad styres". Till dessa föreläsningar inbjödes även allmänheten, och detta uppskattas också livligt, vilket be-

visas av den tillslutning som förekommer, särskilt från semesterhemmen.

En kväll i veckan anordnas också soaré eller lekafton, då glädjen står högt i tak, ty i dessa lekar deltagar både ung och gammal med liv och lust.

Skolans lärare och lärarinnor göra också allt, för att eleverna skola få tillfälle att njuta av den härliga naturen och ett hjärtligt kamratskap. Flera långa motorbåtsfärder och andra utflykter ha anordnats till trakterna omkring, ävenså när det varit regniga dagar ha små brastunder anordnats vid den stora öppna spisen, då skolans avhållna sånglärarinna, fröken Synno De Vylder (föreståndarinnan för Hemgården i Norrköping) låtit oss njuta av sin härliga sång och någon annan underhållit med högläsning. Förhållandet mellan lärare och elever är också det bästa tänkbara. Det är nog också av stor betydelse, att på en folkhögskola för unga kvinnor ha unga lärarinnor som på Marholmen, ty därigenom uppstår nog bättre förståelse, och eleverna ha i allmänhet lättare för att vända sig till dessa lärarinnor, när de behöva råd och hjälp.

En kurs som pågår så kort tid som 8 veckor kan naturligtvis inte så ingående behandla de olika ämnena, utan det blir ju mera för att väcka intresse för fortsatt studium. För den, som verkligen har något intresse av att lära sig något, är denna kurs också av stor betydelse.

Det synes ej heller böra vara så stora svårigheter för de flesta mogna kvinnor

att besöka en dylik sommarkurs, ty avgiften för densamma är mycket låg, nämligen endast 125 kr., därav erhåller dock varje elev 50 kr. i stipendium av grosshandlaren Berg, varför hela kursavgiften endast belöper sig till 75 kr.

Det vore därför önskligt, att Marholmens folkbildningshem kunde bli mera känt av de unga kvinnorna, ty det är en vederkvickelse för både kropp och själ att genomgå en sådan sommarkurs.

V. L.

Orsak och verkan.

Våra kvinnodistrikt ha nu haft sina konferenser och på alla dessa konferenser har organisationsfrågan livligt diskuterats. Många av ombuden ha mycket skarpt reagerat mot tanken på omorganisation av kvinnoförbundet och nästan vredgats över att frågan någonsin väckts. Men liksom till kongressen 1924 så har det till flera av årskonferenserna inkommit motioner om sänkande av avgifterna.

Vad innebär nu detta? Jo, naturligtvis att ledningen måste ta under övervägande huru denna sänkning skall kunna åstadkommas och då kommer man ovillkorligen fram till tanken på en omorganisation, emedan ju redan nu de belopp, som inflyta till distriktens ledningar och även till förbundet, äro så knappt tilltagna, att de äro alldeles otillräckliga.

Är då vår rörelse så litet värd, ha våra klubbar så liten betydelse för oss eftersom vi alltid lägga i dagen en sådan njugghet när det är fråga om den lilla skärv vi måste lägga i kontingent?

Eller kanhända det bara är ett inneböende behov av att få gnälla, som tar sig uttryck i detta ständiga kält om lägre avgifter? Men vi måste dock förstå, att om vi tänka fortsätta på samma sätt, så få vi också ta konsekvenserna.

Alltså, innan vi en annan gång motionera om lägre avgifter så räkna vi först ut hur vi tänka oss detta realiserat och framförallt om vi äro villiga ta konsekvenserna, även om de leda till andra organisationsformer.

—a.

Det rena snövita fettet från kokosnötens kärna är en viktig beståndsdel i K. F. S margarin.

KOOPERATIVA FÖRBUNDETS
MARGARINFABRIK

Stockholm i Kooperationens tecken.

Det svenska gillesförbundets kongress.

Det har varit särdeles livligt i Stockholm i de centralare delarna under en veckas tid. Flaggor ha vajat i alla färger från 30 olika nationer på de stora hotellen och svenska flaggor och vimplar festligt dekorerat olika platser i staden.

Först samlades det svenska gillesförbundet till kongress under två dagar i Läkarsällskapets lokal och dryftade en hel del viktiga spörsmål. Det var den elfte kongressen. Under senaste kongressperiod har förbundet gått framåt och ökat sitt medlemsantal med över 1,000 medlemmar. Deras bildningsverksamhet har varit omfattande och gedigen. 193 agitationsföredrag ha under dessa 2 år hållits för omkring 22,775 personer.

Det märktes även på kongressen, att kvinnorna under dessa år legat i och arbetat, ty de uppträdde i vissa frågor med verklig bravur.

De frågor, som behandlades, voro några stadgeändringar, men mest studie-, upplysnings- och agitationsverksamheten för Kooperationen och gillena. Då utrymmet i detta nr är begränsat återkomma vi senare till frågorna som behandlades.

I spetsen för förbundet kommer som förut fru Anna Johansson-Visborg och fröken Agnes Jonsson att stå. Ombudens antal voro 79.

Internationella kooperativa gillesförbundets kongress.

Omedelbart efter den svenska kongressen började den internationella. Till denna hade kommit ett 50-tal delegater från de anslutna ländernas förbund. Dessutom många utländska gäster och de flesta ombuden från den nyss avslutade kongressen. Det konstaterades, att även den internationella gillesrörelsen gått framåt och omfattats med stort intresse. Gillesrörelsen, som fått sin begynnelse i England, är nu 44 år gammal, men den internationella sammanslutningen endast sex år, men ändock lyckats samla 100,000-talet inom sin ram.

En fråga, som även inom int. gillesförbundet är mycket brännbar, är upprätthållandet av den politiska neutraliteten.

De frågor, som stodo på dagordningen, diskuterades ingående och temperamentsfullt.

Den första resolutionen behandlade priserna och återbärningen, varvid konferensen uttrycker sin tillfredsställelse över Kooperationens växande inflytande över priserna, vilken måste stödjas av husmödrarna genom deras förenade köpkraft. De anbefallas även att insiktsfullt studera de koop. företagens prispolitik och stödja dem i deras svåra arbete. Återbärningen, säges det vidare, får på intet vis nedsätta förmågan att tävla om priserna. Dessa måste hållas vid sådan nivå att ej de fattigare kvinnorna hindras från att göra sina inköp.

Den andra resolutionen rekommenderar, "att alla nationella gillen måtte försöka att förmå sina koop. rörelser att bland sina medlemmar organisera en kampanj för upplysning angående födans renhet och kooperativ produktion" och hemställs till regeringarna i alla länder att medverka till att erforderlig lagstiftning kommer till stånd i syfte att förebygga förfalskningar av livsmedel samt ohygieniska förhållanden vid livsmedlens tillverkning och försäljning.

Den tredje resolutionen anbefaller att det husliga arbetet, genom användandet av arbetsbesparande maskiner, befrias från onödigt grovarbete och kräver, att vid nya husbyggnader elektricitet införes för utrustning av tvättstugor, att kooperativa föreningar öppna tvättinrättningar för medlemmarna och ha på lager arbetsbesparande hjälpmedel till

uthyrning, ävensom att kvinnorna uppfostras att tillvarataga de arbetsbesparande hjälpmedlens möjligheter.

Fru Emmy Freundlich var konferensens president. Från svenskt håll deltog Anna Visborg och Maja Björkman-Broberg livligt i debatterna. Agnes Jonsson höll inledningen i frågorna om prispolitiken.

Samtidigt med kongresserna hade Stockholmsgillena och det svenska gillesförbundet anordnat utomordentligt välordnade utflykter till Skansen och Saltsjöbaden, rundturer och besök vid kooperativa företag och till andra sevärheter.

Den int. gilleskongressen gästades även av en norsk damkör, sammansatt uteslutande av gillesmedlemmar. De sjöngo friskt och rent och gjorde ett starkt intryck vid den konsert, som hölls första int. kongressdagen. S. V.

Nya kvinnodistrikt.

Kvinnodistrikt bildades för Västerbottens klubbar den 10 juli vid kamratmöte i Robertsfors. Det nya distriktets ordf. blev fröken Amanda Johansson, Hörnefors. Förbundsstyrelsen representerades av fru Disa Västberg från Sundsvall.

Samma dag sammanträdde ombud för Jämtlands kvinnoklubbar i Östersund, där ett arbetsutskott för distriktet konstituerades. Till ordf. valdes fru Hilda Holmsten-Eriksson, Östersund. Förbundet representerades här av förbundskassören fröken Anna Svensson.

(Forts. fr. sid. 10.)

het att bidra till våra fattiga barns försörjning men det är *vår egen skyldighet* att kräva detta bidrag i en annan form och som vår solklara rättighet. Vi ensamma mödrar och våra oförsörjda barn hava inte lidit förgäves och vi hava väntat länge nog! Det måste bli annorlunda, *snart*.

En vecka senare lästes i ortstidningen:

Till arbetskamrater och vänner, som hedrat gruvarbetaren Axel Anderssons minne och för den välkomna gåvan av kr. 187:30 som insamlats genom fackföreningen, fram bäres härmed mitt och barnens tack. *Alma Andersson.*

En slant, innan strykboard och redskap kommer i gång igen, ett handtag från dem som lärt sig vad solidariteten betyder, en *liten* slant, men stor för den som fick den, som för dem som gav. De hava lärt sig att de fattiga böra hjälpa varandra! *Sigrid Lundin.*

Äro Edra inkomster för stora?

Varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN
STOCKHOLM

Sundbybergs kvinnoklubbs styrelse.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Sundbybergs kvinnoklubb 10 år.

Den 8 maj i år firade Sundbybergs kvinnoklubb sin 10-åriga tillvaro med en lyckad och väl besökt fest i Folkets Hus, som var fyllt till sista plats. Salen var smakfullt dekorerad med fanor, girlander och blommor.

Efter ett musiknummer hälsade ordföranden alla välkomna samt uppläste verksamhetsberättelsen över de 10 åren.

Lyckönskningar framfördes av de inbjudna föreningarnas representanter och leven utbringades, som besvarades med kraftiga hurrarop. Telegram anlände från Nynäshamns kvinnoklubb. Fru Ruth Gustafsson från Stockholm höll därefter ett utmärkt hälsningstal som livligt applåderades.

Klubbens amatörer uppförde en pjäs: "En angenäm överraskning", som mottogs med bifall. Vidare förekom musik och deklamation, varefter trädades den kulturella dansen av både gammal och ung under den bästa stämning tills fram på småtimmarna, då man skildes för att enligt besökarnas utsago hava tillbringat en för klubben mycket hedrande fest.

För att nämna något om klubbens arbete göres ett kort utdrag ur verksamhetsberättelsen. Klubben bildades den 8 maj 1917 efter ett föredrag av fru Agda Östlund och erhöll vid starten 34 medlemmar.

Under kristiden slappnade intresset av och medlemsantalet sjönk betydligt, men för närvarande räknar klubben med ett 40-tal aktiva medlemmar som äro intresserade av arbetet inom klubben. Många frågor ha diskuterats som berört de mest skilda ämnen. 23 offentliga upplysnings-

möten ha hållits i olika aktuella frågor. Klubben är ansluten till A. B. F. och har deltagit i de olika studiecirklarna. Stipendium ha i år erhållits för bevästande av kvinnokursen i Brunnsvik.

Motioner ha inlämnats till kommunalfullmäktige om upprättande av barnhem och badhus, men resultat ha ej vunnits.

I 1-majdemonstrationerna deltagar klubben ärligen och arbetar vid alla valtillfällen energiskt för vårt partis framgång.

Av tidningen Morgonbris ha försålts omkring 6,000 exemplar.

Ålderdomshemmets pensionärer ha även ihågkommit med gåva i form av penningar, och vid flera tillfällen bjudits på kaffe. Även Hemmet för kroniskt sjuka har besökts. Insamlingar samt direkta anslag ur kassan ha gjorts till sjuka kamrater, Folkets Hus-föreningar, fonder och andra behjärtansvärda ändamål.

För att i någon mån stärka klubbens ekonomi ha anordnats fester, varvid medlemmarna förfärdigat arbeten, som försålts och blivit ett bra tillskott till kassan. Inom klubben har bildats en amatörklubb för att med egna förmågor kunna medverka vid festerna.

Klubben har representanter i stadsfullmäktige, arbetarekommunens styrelse, fattigvårdsstyrelsen, nykterhetsnämnden samt barnkrubban. Här må även nämnas att två medlemmar, nämligen fruarna Elsa Karlsson och Lydia Vallin, varit med sedan klubbens bildande och Elsa Karlsson har därunder tillhört styrelsen i åtta år.

De gångna tio åren utgöra allenast en inledning till klubbens arbete. Under denna tid har det förekommit träning för blivande arbetsuppgifter. Vi äro nu någorlunda rustade för sådana. Hur än våra organisationsformer komma att gestalta sig, skola utan tvivel Sundbybergsklubbens medlemmar alltid stå redo att kämpa för vårt stora framtidsmål och därvid säkert draga till sig allt flera av arbetarsamhället Sundbybergs kvinnor, vilka nu

utan giltiga skäl stå utanför klubben. Sker så, blir klubben en makt att räkna med i arbetet för våra principer och mål.
M. H—n.

Från kamratmötet i Robertsfors.

Den 10 juli var det brådska bland kvinnoklubbisterna i Robertsfors. Det för varje år återkommande kamratmötet skulle nämligen gå av stapeln. Och så var det något ännu viktigare som skulle försiggå. Ett nytt distrikt skulle bildas. Kl. 2 voro klubbister samlade från Hörnefors, Vännäs, Umeå, Sikeå, Robertsfors och Holmsund, varefter mötet öppnades omedelbart av kamrat Nanna Johanson, vilken i ett kort anförande hälsade de närvarande välkomna, varvid hon särskilt vände sig till förbundets representant, fru Disa Västberg. Så överlämnades ordet till fru Västberg, som framhöll de fördelar klubbarna kunde nå genom att bilda distrikt. Efter en kort diskussion beslöt de närvarande att bilda distrikt och företogs så val av styrelse. Till verkställande utskott valdes kamraterna Amanda Johanson, ordf., Anna Nyberg, sekr., samt Gertrud Johanson, kassör, samtliga från Hörnefors. Övriga styrelseledamöter: Betty Johanson, Umeå, Selina Hansson, Robertsfors, Hildur Öhman, Holmsund, samt Beda Johanson, Vännäs. Till plats för första årsmötet föreslogs Umeå, å tid som V. U. skall bestämma.

Så var då det nya distriktet bildat och de hjärtligaste välgångsönskningar inlades i det ruggande leverot som höjdes. Kamrat Disa Västberg framförde förbundets lyckönskan och en manlig partikamrat hälsade det nya distriktet och dess V. U. välkommet.

Kamratmötet fortsattes så med både andlig och lekamlig underhållning, det sjöngs, diskuterades och dracks kaffe och det var nöjda och glada klubbister som drogo hemåt på aftonen efter en väl använd dag. Mätte bildandet av det nya distriktet lända klubbarna till gagn och befordra arbetet.

En hjärtlig partihälsning från det nybildade distriktet.

Hild.

Från Åkers Styckebruk.

Åkers soc.-dem. kvinnoklubb har hållit sitt årsmöte. Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes. Full och tacksam ansvarsfrihet beviljades. Av styrelseberättelsen framgick att klubben hållit 12 ordinarie möten under året.

Av tidningen Morgonbris ha sålts 815 exemplar. Räkenskaperna ha under året balanserat på en summa av kr. 1,265:88.

Klubben är representerad med en medlem i fattigvårdsstyrelsen och en i A. B. F.-avdelningen samt ha vi haft en medlem vid kvinnokursen i Brunnsvik. Klubben var representerad vid distriktskonferensen i Flen och sommaringet i Eskilstuna samt kamratmötet i Strängnäs.

Till studieverksamheten på platsen har klubben skänkt 25 kr. Under årets varörelse har klubben deltagit i agitationen med liv och lust. Klubben har även varit Röda Korset behjälpligt med anordnande

Försäkra Ert Liv i Folket

På avbetalning

Herr- & Damkläder

Korkmattor,
Mjuka mattor,
Gardiner,
Täcken, Filtar,
Turistsängar
m. m.

STRÖMBERG & C:o

BARNHUSGATAN 16,
TUNNELGATAN 23.

av en fest till förmån för anskaffande av en ambulansbil, vilken även har inköpts. Klubben har under julen bjudit pensionärerna på ålderdomshemmen på kaffe, sång och musik, vilket mycket glädde de gamla. En julgransfest har hållits till vilken klubbens alla familjemedlemmar voro inbjudna. En paketauktion och en sommarfest har hållits, vilka gävo ett ganska gott resultat, tack vare arbetarekommunens medlemmar, som skänkte en hjälpande hand med arbete där så behövdes.

Klubben har lämnat bidrag till barn inom familjer som behövt hjälp med kläder och skor inom kommunen, till Englands strejkande gruvarbetare, till arbetslöshetsföreningen på platsen, till Erik Hedens minnesfond, till bildningsfonden, till kretsen m. m.

Till sist utbringades ett fyrfaldigt leve för den soc.-dem. kvinnorrörelsen.

Internationell konferens

av fackligt organiserade kvinnor hölls i Paris 29—30 juli, i samband med den int. fackföreningskongressen. Ett femtiotal kvinnor från skilda länder inom Amsterdaminternationals verksamhetsfront närvaro. Det var första gången en kvinnokonferens med internationell representation inom fackföreningsrörelsen samlats.

Flera betydande internationella kvinnosammanslutningar representerades på konferensen som gäster genom ett eller flera ombud.

Vår engelska partikamrat Susan Lawrence framförde en hälsning från de socialdemokratiska kvinnornas nyligen mera fast formade internationella sammanslutning, genom bildandet av dess verkställande kommitté. Hon utvecklade i sin hälsning skälen varför kvinnorna, trots den gemensamma organisationen, ändock skapade sig särskilda organ jämte densamma, för att bättre kunna främja organisationens syften bland kvinnorna. Men hon betonade med eftertryck samtidigt att, trots dessa speciella sammanslutningsformer, fanns det ingenting som var skilljande mellan män och kvinnor inom rörelsen. Alla äro vi soldater i den stora armé som kämpar för rättvisa och humanitet.

Det behandlades flera för kvinnorna be-

tydelsefulla spörsmål å konferensen, som t. ex. skyddslagstiftning för kvinnor och barn, varvid ifråga om särslagstiftning för kvinnor utspann sig en livlig debatt och hävdades särskilt av fröken Crone från Danmark, med instämmande av ombud från Sverige, att förslaget till uttalande för starkt poängterade särbestämmelser för kvinnorna i arbetarskyddshänsende. Om den ekonomiska betydelsen av kvinnan som förvärvsarbetare, inleddes av fröken Gertrud Hanna, Tyskland. Under diskussionen i denna fråga blev lika-lönsprincipen särskilt starkt framhävd.

Som representanter från Sverige närvaro: Fru Anna Johansson-Wisborg, fru Maria Björkman-Broberg och fru Ellen Jonsson. Vi återkomma om ärendena på denna konferens.

Tankar om oss själva och vårt arbete.

Bråkemåla den 15/8 1927.

Kära Adolfina!

Ja, nu är det tyvärr åter den tiden då man måste börja tänka på klubbens sammanträden och program till dessa. Mitt tyvärr låter kanhända illa i dina öron, men så här du heller inte den minsta aning om, hur svårt det är att arbeta här ute på landet. Inne i storstaden där sitta ni vid edra köttgrytor och ha inga svårigheter att göra stiliga program, ty ni ha ju allting, talare, sångare och musikanter alldeles in på väggarna.

Annat är det härute i avkrokarna. Ska vi anordna ett föredrag, måste vi ta talare lång väg, och det blir så dyrt, så det är absolut omöjligt, vi skulle bli konkursmäsiga på en gång. Och inga andra förmågor stå heller till vårt förfogande.

Nu invänder du kanhända att vi väl kunna prestera en del själva. Ja, det är lätt att säga för den som haft tillfälle att vara med i arbetet så länge att träning erhållits och som haft förmånen att få deltaga i en hel mängd konferenser och studiekurser, men för oss här ute, otränade som vi äro och som helt och hållet äro hänvisade till oss själva och de minimala bildningsmöjligheter som ett brukssamhälle erbjuder, ställer sig saken på ett helt annat sätt. Visst kunna vi bilda studiecirklar och vi kunna också läsa böcker, om dessa inte äro alltför tråkiga förstas, men att diskutera vad vi läst, det är för oss en svårare nöt att knäcka. Vi äro inte alls vana att uttrycka våra tankar i ord, annat än när det gäller mat, kläder och våra vardagliga förhållanden, och det gör att vid diskussioner på sammanträden och studiecirkelmöten, tåga vi envist. Och så är det också en svårighet till när det är fråga om att yttra sig i diskussioner om böcker och tidningsartiklar och det är de många främmande orden. Uttalar man t. ex. ett sådant ord som blamage eller garage eller liknande efter bokstaven så blir man utskrattad och

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

hur ska nu en icke språkkunnig veta vilket uttal som är det rätta? Man kan inte komma förbi de främmande orden heller, man behöver bara slå upp en bok eller tidning så vimlar det av dem. Jag har sett att det frågas om allt möjligt i tidningen Husmodern och jag har verkligen många gånger varit starkt betänkt på att göra upp en lista på främmande ord och sända in till Husmoderns redaktion, för att få veta hur de ska uttalas.

Ja, detta är nu endast en bråkdel av de svårigheter som torna upp sig för oss ute på landsbygden, men det kanhända är bäst avsluta brevet, ty blir det för långt klipper väl redaktionen av det. Och jag hoppas få återkomma.

Det är emellertid en bra metod detta att man får skriva öppna brev i tidningen, ty vad jag här framfört kommer säkert att intressera många och du kan vara säker om, att inte så få av våra kamrater med spänning komma att emotse ditt svar. Jag är nämligen inte ensam om mina bekymmer, de delas av många, många, så du kan vara alldeles övertygad om att har du några råd att ge oss, bli de välkomna på mer än en plats.

Jag får väl hoppas på svar snarast, helst i nästa nummer.

Med hjärtlig hälsning.

Din tillgivna Karolina.

Internationalens Kvinnoråd

eller "Kvinnornas Byrå", som den verkställande kommitté kallas som utsågs i Brüssel vid det konstituerande sammanträdet 1926, sammanträdde i Paris den 31 juli. Då samtliga ledamöter av byrån hade samlats på grund av den internationella kvinnliga fackföreningskongressen i Paris, togs tillfället i akt för att överlägga om vissa rent inre organisatoriska spörsmål. Det beslöts inkalla den fulltaliga kommittén till årsmöte under inst. december månad i Köln för att där besluta om en del organisatoriska åtgärder och planlägga arbetet för kvinnokonferensen i London nästa år o. s. v.

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinno-
distrikts rådfrågningsbyrå för möd-
rar. Doktor Gärda Lidfors av Geijer-
stam, Götabergsgatan 26, Göteborg.
Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl.
11 f. m.—1 e. m.

Tidevarvets rådfrågningsbyrå för
föräldrar, Regeringsgatan 31, 3 tr.,
Stockholm. Öppen dagligen kl. 11
—15. Tel. N. 80 43. Läkare träffas
måndagar kl. 12—13, torsdagar kl.
18—19. Byrån meddelar råd och
upplysningar angående födelsekon-
troll, havandeskapets hygien och an-
dra sexuella spörsmål. Förmedlar
inköp av förlossningspaket och små-
barnsutstyrselar m. m. Anvisar litte-
ratur i hithörande ämnen. Besvarar
även frågor per brev. D:r Ada Nils-
son byråns föreståndare.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska
kvinnorörelsen.

Utges av styrelsen för Sverges
Socialdemokratiska Kvinno-
förbund.

Redaktör: Signe Wessman. A. T.
Norr 244 36. Upplandsgatan 85,
Stockholm.

Expedition: Anna Svensson,
Grindsgatan 10, III, Stockholm
Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Liten familj

blir inte stor om man i
god tid gör sina inköp hos
oss. Upplysningsbroschyrer
och prislista mot 45 öres porto. Privat
avsändare om så begäres.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm L.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund:
Ordf. och korresp. sekreterare: Fru
Signe Wessman, Upplandsgatan 85,
Stockholm. A. T. Norr 244 36.

**Stockholms stads o. läns soc.-
dem. kvinnodistrikt.** Adr.: Ordf.
fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10,
Stockholm Sö. Kassör fru Gerda Bergstrand,
Bromsten.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-
dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen
i varje månad kl. 7.30 e. m.
Obs.! Lokal i O-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.

Kontor i Stockholm:

Grundad 1865.

Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Norrländsgatan 2,
Slussplan 1—3,

Humlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60,

Barnhusgatan 16,
Odengatan 52.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

Stockholms södra kvinnoklubb
(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde
1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m.
i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65,
3 tr., Stockholm. *Styrelsen.*

**Vasastadens soc.-dem. kvinno-
klubb** har ord. möte 1:sta fredagen i
varje månad Torsgatan 42, kl. 7.30 e. m.
Uppbörd och inskrivning varje möte.
Obs.: Ändrad lokal. *Styrelsen.*

**Kungsholms soc.-dem. kvinno-
klubb** sammanträder 1:a onsdagen i varje
månad kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Jenny Larsson, Kungsholms-
gatan 104, 1 tr. Tel. Norr 238 37.

**Föreningen för Hembiträden i
Stockholm** håller möte 1:sta torsdagen
i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus
P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus
Styrelsen.

**Billesholms soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ord. möte i Folkets Hus i
Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad
kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54,
Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström,
Ljungsgård, Billesholms gruva. *Styrelsen.*

**Djursholms Soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 2:dra tors-
dagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i För-
eningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel.
1314.

**Eskilstuna soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 1:sta män-
dagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets
Hus lilla sal. *Styrelsen.*

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 2:dra och 4:de måndagen i
varje månad kl. 7.30 e. m. Studiecirkeln
torsdagar kl. 8 e. m.

**Södra Förstädernas soc.-dem.
kvinnoklubb** håller möte tredje tisdag-
en i varje månad kl. 7.30 e. m. i biblio-
tekslokalen, Aspudden. Ordf. Sigrid Lundin,
Liljeholmen, tel. Gröndal 116. Sekr. Fru
Karin Käll, Hågersteng., Aspudden. Tel. 528.

**Göteborgs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 1:sta tisdagen i måna-
den kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal;
3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14
kl. 8 e. m. *Styrelsen.*

Malmö Soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte första torsdagen i varje
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7.
Ordf. fru Botilda Hansson, Norra Vallgatan
118. Korresp. sekr. fru Matilda Pettersson,
Östra Förstadsgatan 10 B. Tel. 106 40.

**Hässelby soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra och 4:de onsdag-
en i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus
B-sal. *Styrelsen.*

**Nynäshamns soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra månd. i varje
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal.
Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möte 1:sta o. 3:dje torsdagen
i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta tisdagen i varje månad
kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och
3:dje tisdagen i varje månad kl. 8 e. m.
i Hagalunds Folkets Hus. *Styrelsen.*

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möten sista söndagen i
varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

**Sundbybergs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 1:sta onsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.
Styrelsen.

**Södertälje soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 3:dje män-
dagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Fol-
kets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets
Hus. Tel. 2 37. *Styrelsen.*

Tillberga soc.-d. kvinnoklubb
håller ordinarin möten 1:sta och 3:dje män-
dagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Fol-
kets Hus.

**Trälleborgs soc.-dem. kvinno-
klubb** har möte andra måndagen i varje
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal.
Ordf. Fru Elina Persson, Hantverkareg. 13.
Styrelsen.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i
månaden kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus,
Tumba. *Styrelsen.*

**Turebergs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra måndagen i varje
månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf.
fru Anna Ahlzen, Tureberg. *Styrelsen.*

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30
e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.
Styrelsen.

Stockholm 1927. A.-B. Arbetarnes Tryckeri